

צא אלי קרב, הו אָרה העז! קטע מתוך "האפוס של אָרה"

מאכדית: עילי תדמור

"האפוס של אָרה" הוא יצירה מיתולוגית בבליית מהאלף הראשון לפני הספירה. הוא עוסק באל המוות והאלימות אָרה, ששילוב של אגו נפוח, סדיוז ושיגעון גדלות מניע אותו לצאת למסע הרס המאיים להשמיד את היקום כולו. העולם ניצל בזכות אִישום, אל מיטיב ומגן, שמצליח לשחרר את ארה משיגעונו הרצחני ולהרגיע את רוחו. היצירה הועלתה על הכתב על ידי בבלי בשם קבתי-אילני-מרדוק (Kabti-ilani-Marduk), שטען כי היא הוכתבה לו בחלום על ידי אל שזהותו מסתורית. חוקרים טוענים שהאפוס הוא ניסיון לספק הסבר מיתולוגי לאלימות ולכאוס שאפיינו את בבל באמצע המאה השמינית לפני הספירה. בניסיונה לתת פירוש תיאולוגי לאירועים פוליטיים ולאומיים הרי גורל, דומה היצירה לנבואה התנ"כית. אך ארה אינו האלוהים המקראי, אלא אל שמסוגל במופגן לטעות ולשגות באשליות, ומספן בפעולותיו הפזיזות והאנושיות מאוד את היקום כולו.

בחרנו להביא כאן קטע קצר מתחילת האפוס. הוא נפתח בכך שלבו של ארה מדבר אל בעליו ומנסה לשכנע אותו לצאת למסע השמדה. ארה עייף מכדי לעשות זאת, אך "השבעה", אֵלִי מלחמה והרס, מצטרפים אל הלב ומנסים גם הם לשדל אותו לצאת למלחמה.

הלב של ארה

"אָרה, עֲמֹד! אִם תִּשְׁמִיד אֲרָצוֹת
אֵיךְ תִּקְרַן נַפְשִׁי וְלִבִּי יַעֲלֶיךָ!"
אֵךְ יָדָיו שֶׁל הָאֵל עֵיפוֹת כְּזָרוֹעוֹת
שֶׁל אָדָם הִנְכַּסְף לִשְׁנָה בְּלִי מְזוֹר.
הוא אוֹמֵר לְלִבּוֹ, "שְׁאָקוֹם? שְׁאִישֵׁן?"
הוא אוֹמֵר לְנִשְׁקוֹ, "בִּפְנֵה תַעֲמֹד!"
וּלְשִׁבְעַת הָאֱלִים, גְּבוּרִים אֲדִירִים,
"שׁוּבוּ חִישׁ אֶל מְקוֹם מוֹשְׁבָכֶם!" הוא צִוָּה.
עַד אֲשֶׁר תַּעֲרִיר¹, הוא שׁוֹכֵב בְּחֹדְרוֹ

1 המשורר מדבר ישירות אל אישום.

וְעַם מֵאֲמִי אֲשֶׁתּוֹ מֵתְנָה אֲהָבִים
הוּא אֲדוֹן אֲנִגִּידוּדוֹ בְּלִיל מֵתֶהֱלֶךְ,
הַמְדִּירֶה נְסִיכִים בְּנִתִּיבוֹת עֲלֻטָּה,
הַמּוֹבִיל כָּל עֲלָמָה וּבַחֲוֹר בְּבִטְחָה
בְּעוֹדָנָה מֵאִיר כְּמִמְשָׁלֶת הַיּוֹם!
אֱלֹהוֹת הַשְּׁבָעָה, גְּבוּרִים אֲדִירִים,
הִיא שׁוֹנָה, מוֹצֵאִם מִשְׁנָה וּמוֹזֵר.
שְׁבָעֶתֶם מְלָאִים בְּאִימָה מִשְׁתַּקֶּת,
כָּל אָדָם הַחוּזָה בַּפְּנִיָּהם מִבְּעַת,
הַנְּשִׁימָה הַיּוֹצֵאת מִקְרָבָם – אֲבִדוֹן,
אֱלֹהֵיהֶם בְּנֵי אָנוּשׁ נִשְׁמָרִים מִלְּגִשֶׁת,
אֵךְ אִישׁוֹם – הֵן הוּא שֶׁעַר נְעוּל בַּפְּנִיָּהם!
בְּיָמִים רְחוּקִים, הָאֵל אָנוּ הָרָם
אֱלֹהוֹת הַשָּׁמַיִם, שְׁלִיט הָאֱלִים,
אֶת רַחֲמָה שֶׁל הָאָרֶץ הַפְּרָה בּוֹרְעוֹ.
שְׁבָעָה בְּנֵי אֱלִים הִיא יִלְדָה עֲבוּרוֹ
וְאֶת שְׁמֵם שֶׁל בְּנָיו הוּא קָרָא "הַשְּׁבָעָה".
הֵם עֲמָדוֹ לְפָנָיו, הוּא חֶרֶץ גּוֹרֵלם –
לְרֹאשׁוֹן הוּא קָרָא, וְקָבַע לוֹ עֵתִיד:
"בְּכָל אָרֶץ אֱלֹהֵי תִצָּא בַּחֲמָה
לֹא תִמָּצָא כָּל יָרִיב שְׂיוֹכֵל לְעֻזָּה!"
לְשֹׁנִי הוּא הַשְּׁמִיעַ: "הִיָּה לְהִבָּה,
וְהַבְּעַר לֹא הָרַף כָּאֵל הַשְּׂרָפָה!"
לְשִׁלְיָשִׁי הוּא לְחַשׁ: "פָּנִי לְבִיא תַעֲטָה,
כָּל אָדָם שֶׁבֶךְ יַחֲזֶה, יִתְמוּסֵס!"
וּבְפָנֵי הָרַבִּיעִי הוּא הַכְרִיז בְּגֵאוֹן:
"כְּשֶׁתִּנִּיף נִשְׁקָה, הִהָרִים יִקְרְסוּ!"
אַחֵר כֵּן הוּא הוֹסִיף וַצֹּה: "חֲמִישִׁי!
כְּמוֹ הָרוּחַ תִּנְסֹק וְתִצָּפֶה בִּיקוּם!"
וְעַל בְּנוֹ הַשְּׁשִׁי הוּא הִטִּיל מִשְׁימָה:
"צֵא, שְׁשִׁי, וְעֵבֶר בְּתִבֵּל וּמְלוֹאָה
אֶל תַּחוּס לְעוֹלָם!"
אֶת הַבֵּן הַשְּׁבִיעִי הוּא חֲמֵשׁ כְּנָחֵשׁ

בחוט אָרס מִמִּית: "הָאֵבֶד כָּל חַיִּים!" –
 אַחֲרֵי שְׁחָרָץ אֶת גּוֹרֵל הַשְּׂבָעָה
 נִתְּנָם הָאֵל אָנוּ לְאָרֶה הָעוֹ:
 "שְׂבַעַת הָאֵלִים לוֹ יִלְכוּ לְצַדִּיק!
 כְּאִשֶּׁר רָעִשָׁם שֶׁל עַמִּי הָעוֹלָם
 עַל אֲזַנֵּיהֶּ יַעִיק וְלִבָּהּ יוֹבִילָהּ
 לְהַשְׁמִיד אַרְצוֹת, לְכָלֹת לְאָמִים,
 לְהַכְחִיד בְּהִמּוֹת – לוֹ יִהְיוּ הֵם נִשְׁקָה,
 יִלְכוּ לְצַדִּיק."
 הֵם עֲכָשׁוּ זֹעֲמִים וְזָקוּף הוּא נִשְׁקָם,
 וְאוֹמְרִים הֵם לְאָרֶה: "קוּם וְעִמָּד!
 מִדּוּעַ בָּעִיר תִּשָּׂאָר כְּמוֹ זָקֵן?
 אֵיךְ תִּשְׁכַּב בְּבֵיתְךָ כְּתִינוּק בֶּן יוֹמוֹ?
 שָׁמָּה כְּמוֹ יוֹשְׁבֵי-עִיר נֹאכַל לָחֵם נָשִׁים,
 וּכְאִלוֹ אֵינָנוּ יוֹדְעִים מְלַחֲמָה,
 נִפְחָד וְנִרְעַד מִפְּנֵי כָּל מֵאֲבָק?
 הֵן צֵאתוֹ שֶׁל לֹחֶם אֱלִי-קָרֵב הִיא יוֹם חָג!
 אָדָם יוֹשֵׁב-עִיר לוֹ יִהְיֶה לְשִׁלִּיט,
 מִשְׁפָּע לְחֵמוֹ לְעוֹלָם לֹא יִשְׂבַּע!
 פִּי עֲמוֹ מְנַאֵץ בּוֹ, בְּזִים לוֹ תְּמִיד,
 וְאֵיךְ יִתְחַרָּה הוּא עִם אִישׁ מְלַחֲמָה?
 אָדָם עִירוֹנִי, לוֹ כַּחוֹ מִפְּתָח,
 כִּי־צַד יִשְׁתַּוֶּה לְעֶצְמָה שֶׁל חֵיל?
 בָּעִיר הַמְּזוֹן מִשְׂבַּח וּמַעֲדָן,
 אֵךְ מוֹל מִנֵּת קָרֵב לֹא שָׁוָה הוּא דָּבָר!
 תְּכוֹלֶת מִימֶיהָ הִיא טוֹבָה בְּהִרְבֵּה
 מִבִּירָה מְבַחֶרֶת, מִיטֵב הַשֶּׁכֶר!
 וְאִשֶּׁר לְאַרְמוֹן, הַמִּשְׁקִיף מִבְּמָה,
 הוּא נָחוֹת מִמִּשְׁכַּב הָרוּעָה בַּשָּׂדֶה!
 צֵא אֵלֵי קָרֵב, הוּא אָרֶה הָעוֹ,
 שָׂאֵג בְּעֶצְמָה וְכָל חַי יִבְהֵל!
 אֵלֵי הַמְּרוֹם, לְמִשְׁמַע שְׁאוֹנָה
 יִקְלְסוּ אֶת שִׁמְךָ, יֹאדִירוּ אוֹנָה!
 וִירָאוּ אֵלֵי הַשָּׂאוֹל אֶת עֲזָה!"